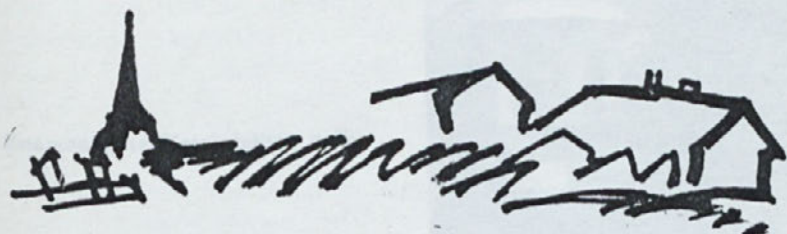

*Dokler Sloven bo živ še kak'
bo živel vaš spomin!*

GLASILO DOMOBRANCEV
IN PRVIH
PROTIKOMUNISTIČNIH BORCEV

LETO IX. 1958

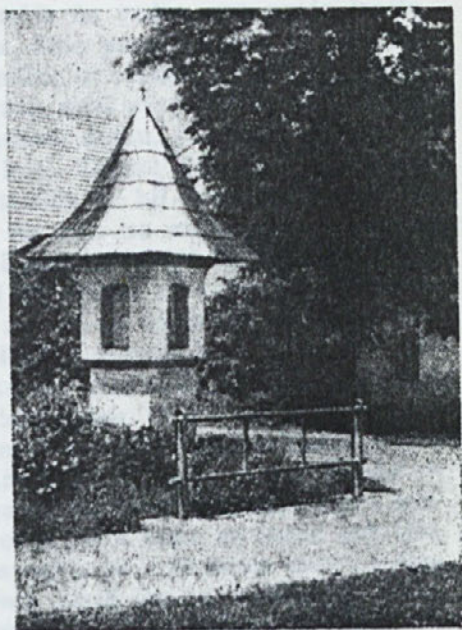
ŠTEV. 5-6

Interés General Concesión 4848

Piramidi na Ljubelju

Znamenje na Vetrinjskem polju

NAŠ MAJ IN JUNIJ

K. ŠKULJ, Argentina

Kako sta lepa kot dvojčka lepe pomladi v naši slovenski domovini. V cvetju in zelenju se rodita, v petju in vrisču se razljeta čez polja in bregove, v vonju roz in trav, v spremstvu krilatih pevcev kot dva nezdružljiva brata, maj in junij. Največ pesmi in veselja vaju spremlja, ko vsako leto zarajata svoj god in zapojeta pomladno himno. Mladina vaju ljubi v rajanju; se vaju veseli, starejši svet pa vaju gleda s solzami ob spominu svojih rožnih dni lastne mladosti in svežosti, svoje minule pomladi. Morda je prav zato oni grozni zamah na našo domovino pred trinajstimi leti toliko strasnejši, ker sta ravno vidva bila določena, da ob strahotni poplavi slovenske krvi in teže kadečih se razvalin na naših tleh čutimo toliko sprememb v maju in juniju. Saj še prihaja leto za letom pomlad, z njo se povračata maj in junij, še se razliva pesem in cvetje dehti, toda obraz teh pomladi nosi strahotne sledove krvi naših slovenskih fantov in mož, deklet, žena in otrok. In slovenski človek, ki je to preživel, je otrpnil za vse lepo, cvetoče, kar nam je toliko stoletij prinašala slovenska pomlad. Slovenska zemlja še vedno zre svojo lepoto, čuti vonj svojega cvetočega raja, diha pomlad, toda v pesmi ni več one silne prostosti zdrave mladine in vrisku je ugrabljen polet v prešerno mladost. Kakor da vsak nosi svoj madež krvi, kakor da se vse, kar še stoji na slovenskem domu, še vedno potresa od onih grmenj pred trinajstimi leti! Zares! Lepota brez čara! Življenje brez trdnosti! Kako strašen je bil udarec na našo domovino. Ne viharji, ne grom in ne toča ne more izprati madeže krvi z naše Slovenije. O nesrečni maj in junij! Mi smo priča one poplave krvi po slovenski zemlji in krikov ob razdejanju slovenskih domov. Misel se še vedno zgrozi ob spominih na reke krvi in grozot. Kdo pa naj zbrše sledove z onih let? Kdo? Vi, pokopani slovenski fantje, dvignite se! Naj spet oživijo jame Kočevskega Roga, Teharjev in Kriške jame in še toliko slovenskih krajev, ki jih je zasula naših fantov grmada kosti in zalila jezera njihove krvi. Ob spominu nanj trepeče klic naših mater in očetov, njih vasi, njih prijateljev, vsega slovenskega naroda: kosti mladencev, z mesom in kostmi se obdajte, s kožo se svojo pokrijte, z duhom svojim se napolnite, postrojite se v strumne zборе, v živo armado! Nepozabni vaš poveljnik sivih las, z ognjenimi očmi, s srcem in dušo, s strumnim korakom... Poveljnik, poveljaj, na

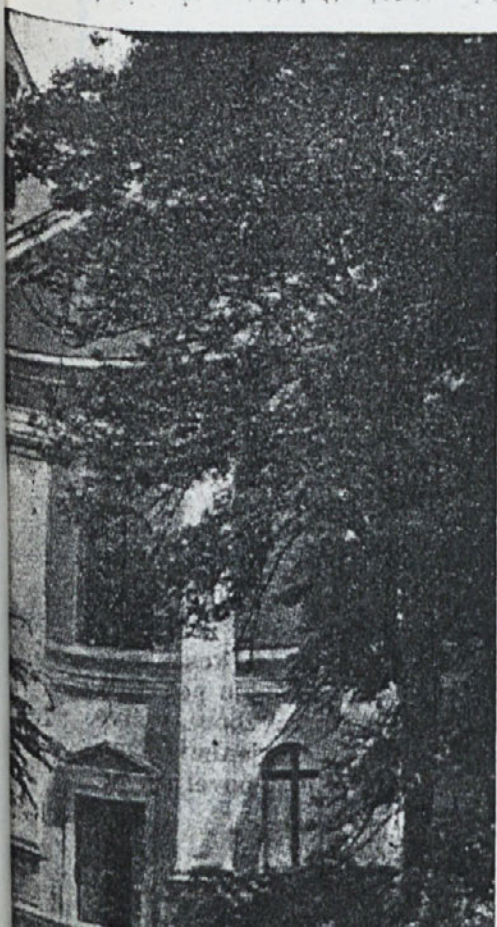
nov marš, močan po trinajstih letih počitka. Tvoj glas naj dvigne dvanajst tisoč vojakov in vse ostale na zmagoslaven pohod. Popenite pred sodbo in zasluženo kazen naših fantov krvnike. Dovolj je njih divjanja in pustošenja nad našo domovino, nad poklanim in zaslužnim narodom!

Da bo spet naš narod prost,
naša domovina svobodna!

Na zemlji naši sela in mesta spokojna,
naša zastava zavihrala nad vsem,
kar je slovenskega.

Dovolj gorja, dovolj, solza, dovolj obupa in joka!
Vladar vojnih trum, usmili se jih, usliši nas!

Vetrinjska cerkev

Noč pred smrtjo

VI BRATJE NAŠI NEPOZABNI

NEUSTRAŠENI BORCI PRAVICE,

VI NIKDAR PREMAGANA
VOJSKA

ŽRTVE SRAMOTNE IZDAJE,

VI VELIKI, VEČNO ŽIVI JUNAKI

STE

ČUVARJI POKOPANE RESNICE
POROKI SVOBODE
TEMELJ PRAVICE

VAM SLAVA

in

VEČEN SPOMIN

Noč pred vrnitvijo

TINE DUH

Noč je bila skoraj soparna. V nizkem šotoru iz debelega umazano sivega platna je iz stlačenih tal duhtel vonj po zemlji. Plahta, ki je bila obešena ob vhodu, je od časa do časa zaplahutala v toplem vetru, ki je vlekel tam od Vrbskega jezera čez vetrinjsko polje. V bližnji vasi, morda v Zakamnu ali pri domačijah v gozdnatih samotah na pobočjih hribov so lajali psi. Po kotih pod spodnjimi robovi v pšenično njivo postavljenega šotoru so se oglašali murni s svojim idiličnim in uspavajočim cvrčanjem. Okrog šotorov in kmečkih voz so prhali spuščeni konji, ki so se pasli po ostankih pomendrane pšenice.

Iz vseh štirih kotov šotoru je v pretrganih valovih žuborela molitev rožnega venca, podobna rožljanju potoka, ki je ob nekaj metrov oddaljeni cesti skakljal čez kamenje in skozi v vodo se sklanjajoče vrbovo grmičje. Nekaj fantov je sedelo na nizkih iz vojaških zabojev narejenih pogradih, nekaj pa jih je klečalo na prašni zemlji sredi tesnega in zatohlega prostora. France je klečal tik ob vhodu. Glavo je naslonil na prečnik, na katerem je viselo plahta. Med prsti so mu drsele debele jagode starinskega molka z velikim kositrastim križcem. Gledal je skozi trikotno odprtino v kos zvezdnatega neba nad poljem. Iz teme, prebodene z migljajočimi zvezdami na brezmesечnem nebesnem svodu so se komaj opazno odražali obrisi zvonika samostanske cerkve. V lini je kladivo pravkar udarjalo na bron, Bog ve katero uro in po gredah oddaljenih kmetij so se drug za drugim oglašali petelini.

„Ki je Tebe, Devica, v nebesih kronal...“

France je molil z enoličnim glasom in fantje so v zboru mrmraje odgovarjali:

„Sveta Marija, Mati božja...“

Po zadnji desetki za verne duše v vicah je molitev utihnila in v šotoru je nastala skoraj gluho tišina. Fantje so brez besed otresali prah s kolen in kar oblečeni legali po trdih ležiščih. France se je zrinil skozi ozek vhod in še vedno gledal v noč, ki je dihala od vsepovsod. Molek je spustil v žep suknjiča in si prižgal cigareto. Z nervoznim zamahom roke je ugasnil vžigalico in jo vrgel po prahu. Nekajkrat je globoko potegnil dih vase in potem sedel na zaboj pred šotorom. Le nekaj korakov pred njim je tekla asfaltirana cesta skozi Zakamen proti Celovcu. Zdaj pa zdaj je temo prebodel blisk slepeče luči vojaških avtomobilov, ki so drveli mimo in za hip osvetlil gozdič koničastih šotorov, ki so kot kopice suhega sena ždele na njivi. Od nekod se je še oglašalo mrmranje molitve, večina pa je že bila potopljena v molk pomladne noči, ki je s plašnimi očmi oprezovala do vsepovsod. Vselej,

kadar se je na ovinku za mostičem oglasilo brnenje motorjev, se je France zdrznil iz svojih misli in se preplašeno ozrl okrog sebe. Pomiril se je šele, ko je ropot utonil v daljavi in se je nad taborišče ponovno razpel molk.

V šotoru za njegovim hrbtom so okovani čevlji zadeli ob pograd, nato so se previdni, skozi temo tipajoči koraki bližali izhodu. Še predno se je France ozrl, da bi pogledal, kdo je, se je v trikotni odprtini pokazala glava. Bil je Vidmarčekov Jože iz Kamenvrha nad Ambrusom. Domobransko kapo je držal v desnici, z levico pa je odgrnil zaveso, ki mu je zapirala pot. Brez besede je skoraj padel na zaboj ob Francetu in si zakril obraz z rokavom. Nekaj kot večnost dolgih trenutkov sta oba molčala. France je tu pa tam potegnil cigareto, da se je za hip zablislila kot mimoletelca kresnica.

„Ne moreš spati?... Pozno je že in zjutraj bo treba zgodaj na noge.“

„Saj nihče v šotoru ne spi.“

„Pa je vseeno tako tiho,“ se je začudil France.

„Vsak ima za čem brskati po spominu. V tem trenutku je življenje samo še spomin in nič več.“

France je razumel Vidmarčka, toda ni vedel ali govori iz njega obup ali pa predanost v usodo. Zato ga je le od strani pogledoval, da bi morda iz njegovega obraza razbral, kaj se je v fantovi notranjosti tisti hip dogajalo. Toda Vidmarček je tiščal glavo med dlani in je bil na videz miren.

„Kar je pred nami, je dognano... je jasno, čeprav nam tega nihče ni povedal in tudi med sabo o tem molčimo.“

„Misliš reči...?“

Sredi stavka je obstal in se ozrl v Vidmarčka, ki je dvignil glavo izmed dlani in molče prikimal.

„Da... Mislim reči... Zato je nocoj življenje samo še spomin... Jutri niti tega ne bo več. Prihodnosti, ki nam je namenjena, se ne moremo več izogniti.“

„To ne drži!... Vsakemu so vrata v svobodo na stežaj odprta. Zadeneš nahrbtnik na pleča in greš. Nihče te ne bo vprašal, kdo si in kam gre tvoja pot.“

France je govoril mirno, da ne bi izdal razdvojenosti v svojem srcu. Toda Vidmarček je samo odkimal z glavo.

„Zame pot ni več svobodna. Čutim se dolžnega slediti onim, ki so to pot že prehodili.“

Ponudil je Francetu cigareto in mu jo prižgal ob svoji.

„Koliko misliš, da jih je že odšlo v teh štirih dneh od nedelje pa do danes?“

„Nekaj čez devet tisoč, če vštejemo tudi starše in sorodnike.“

„Poveljstvo je nocoj obvestilo, da so dosedanji transporti zares šli v roke partizanom.“

Vidmarček je razdražen skoraj zavpil nad Francetom.

„In ti govoriš o tem tako brezбриžno kot o lanskem snegu?“

France se je bridko nasmehnil.

„Treba je stvari presojati trezno in mirno. Čez nekaj ur bomo tudi mi morali na angleške avtomobile... Mi... zadnja skupina, ki odhaja v... Palmanovo!“

„Da... V Palmanovo... Preklete k... Oprosti, France!... Včasih človeku nehote uide...“

France ga je potrepljal po rami.

„Ni dovolj grde besede za tako izdajstvo, Jože. Zato smo štiri leta zaupali v zaveznike in njihovo pravičnost... Hahaha... v zaveznike!“

Obrnil se je vstran in pljunil v prah, da bi vrgel iz sebe ves gnus in vso onemoglo jezo, ki ga je dušila v prsih. Čez hip je mirno vprašal:

„Koliko nas je za poslednji transport?“

„Tri tisoč, morda nekaj čez.“

Za trenutek sta oba umolknila in skozi misli so drvele številke. Preveč strašna je bila še misel, da bi nad dvanajst tisoč mladih moških in fantov moglo biti izročenih v smrt.

Iz šotora je bilo slišati stokanje v spanju in polglasno govorjenje. Fantje so vsak zase ali v pogovorih tuhtali, kaj jim bo prinesel bližajoči se dan. Poslednji transport, to je vedel vsak... Kam bo krenil, ali proti Pliberku ali Področici, to pač ni bilo važno. Tam na oni strani, nad domovino, ki se je čez njo razpelo suženjsko znamenje srpa in kladiva, bo morda že jutri zatoni poslednji dan. Morda že jutri, morda... skoraj gotovo, kdo bi to vedel. Vsi pa so vedeli eno: da tam na oni strani za nje življenja ni več. Tam je samo še smrt.

„Sicer pa ni treba veliko razmišljati.“ je po kratkem premolku dejal France. „Sam sem ostal na svetu. Očeta so Lahi odpeljali na Rab, odkoder se ni več vrnil. Umrl je od lakote. Brat Jože je padel na njeni za plugom, mati pa se je zadušila v dimu in potem zgorela v hiši, ko so jo partizani zažgali. Menda so jo celo priklenili na posteljo, da ni mogla pobegniti.“

„Pa sestra?... Ali nisi imel tudi sestre?... Kako ji je bilo že ime?“

France je zamahnil z roko, kot da ne bi hotel o tem govoriti.

„Sestra?... Tonka ji je bilo ime... Hm... Kdo ve, kaj je z njo?... Morda je živa, morda mrtva... Ali pa je celo rdeča komisarica. Bog ve, kaj se je zgodilo z njo potem, ko je oklofutala laškega podoficirja, ki se je slinil okoli nje. Vem samo, da je še tisto noč

pobegnili iz hiše in je ni bilo več nazaj. Naslednjega jutra so odpeljali očeta na Rab.“

Nekaj trenutkov je med njiju legla tišina. Slišati je bilo le mrmranje za plakto šotora in kikirikanje petelinov v daljavi.

„Kaj boš torej storil jutri?... Se boš izmaknil v gozd še pred zoro ali se bomo videli na transportu?“

„Še ne morem reči, za kaj se bom v zadnjem hipu odločil. Sicer pa...“

„Kaj, sicer pa?... Ali vidiš še kako drugo rešitev?“

France je gledal nekam v noč in govoril sam zase.

„...doma nimam več. Je ostalo od njega samo pogorišče. Družine nimam več. Vsi so mrtvi in niti za njih grobove ne vem. Domo-vine nimam več. Za kar sem se od Vaških straž pa do sedaj boril, je propadlo. Bilo bi mi samo v posmeh in sramoto, če bi po vrnitvi še ostal živ. Mislim, da mi je ljubša smrt kot pa posmeh in pa sramotenje svetinj, za katere sem prisegel dati tudi življenje. Če na vse to mislim, se mi zdi, da odločitev ne bo težka. Če se ozrem domov, sem sam, če gledam naprej, v bodočnost in v tujino, sem tudi sam.“

„Pa življenje?... Gre za življenje. Borbo smo po sili razmer, ali bolje rečeno, zaradi kratkovidne politike zapadnih zaveznikov izgubili. Naši ideali so poteptani v kri in blato. Toda življenje si lahko rešimo. Sam si rekel prej, da je pot v svobodo, se pravi v gozd, odprta.“

„Tudi na to sem mislil. pa imam tudi o tem svoje mnenje. Kadar človek izgubi vse, kar je od sedaj bilo vsebina njegovega življenja, dom, svoje drage, domovino in svobodo, izgubi tudi življenje svojo vrednost. Ko smo še na začetku revolucije morali zgrabiti za orožje, mnogi morda niso doumeli, za kaj gre. Morda jih je bilo veliko, ki so šli proti komunistom res iz notranjega prepričanja, ker so v komunizmu videli napad na najosnovnejše pravice človeka kot osebe, napad na svobodo, ki je Kristus za njo bil prvi mučenec. Mnogi pa so šli k Vaškim stražam in pozneje k domobrancem morda iz sebičnih ozirov, ker so od divjanja partizanskih tolp imeli neposredno škodo. Veliko jih je stopila med domobrance tudi zato, ker doma niso bili več varni. Vedno je namreč bolje, če ima človek orožje v rokah, da se more braniti, kadar je napaden.“

Otresel je s prstom pepel s cigarete, ki je dogorevala in nadaljeval:

„Kadar gre za svobodo skupnosti, to se pravi, za splošni blagor družbe, ki je v našem primeru slovenski narod, je življenje poedince drugotnega pomena. Svoboda stoji na življenjem, kadar obstoja nevarnost, da jo izgubiš. Če so partizani umirali in še umirajo za nek ideal, za komunistično brezrazredno družbo, ki poedincu jemlje njegovo mesto v družbi in ga iz svobodnega državljana spremeni v sužnja komunistične države, smo tudi mi bili dolžni izpostavljati svoje živ-

ljenje za ideale, ki imajo svoje temelje v našem slovenskem krščanskem izročilu.“

Vidmarček je Francetu segel v besedo.

„Vse, kar govoriš, je gotovo res, dasi jaz tega ne bi mogel na tak način utemeljiti. Ko sem stopil med legionarje v Zagradcu, teh stvari nisem premišljeval. Čutil sem pa, da je tam moje mesto, da tam služim svojemu narodu, čeprav na videz pod vodstvom Lahov. Ti si hodil v šole in gledaš na ta vprašanja v drugačni luči kot mi, ki smo zrastle za plugom. Toda to končno ni važno. Mene in z mano stotine in tisoče meni enakih je naša slovenska zvest pripeljala do odločitve, da smo raje prevzeli nase pečat navideznega izdajstva, ker smo bili prepričani, da s koncem vojne preneha tudi laško gospodstvo nad slovensko zemljo, brez ozira na to, ali bi mi sprožili en sam strel proti Lahom ali ne. V partizanstvu pa smo videli suženjstvo, ki bi se s komunistično zmago šele pričelo in bi bilo hujše od laškega. Pa vse to v tem trenutku nima več nobenega pomena. Borbo smo izgubili, čeprav smo Slovenijo očistili partizanstva. Toda, življenje si še lahko rešimo. Če vso noč, odkar so nam povedali strašno resnico o izročanju, nimam med pobegom v hosto in povratkom domov, v smrt.“

„Če je samo to, kar te razdvaja, se pač odloči za hosto in se reši. V tem trenutku še razpolagaš sam s sabo.“

Sedaj je Vidmarček v hipu znižal glas in govoril tako tiho, da ga je France komaj še slišal.

„Čez sto petdeset nas je bilo pri legiji. Nešteto krat smo se krvavo spoprijeli s partizani, pri Ambrusu, na Korinju, na Ilovi gori, pri Zvirčah in kaj vem, kje vse še. V Turjaku smo bili, ko so zažgali grad in je padel Kadunc. V Laščah so s Pernetom pobili tudi našega poveljnika Mikliča, mi pa smo se večinoma rešili do Ljubljane in stopili med domobrance. Ko smo pred nekaj dnevi na cesti med Borovljami in Celovcem moralj odvreči orožje, smo si prisegli, da nikdar nobeden izmed nekdanje naše legije ne bo slekel domobranske uniforme in da homo skupaj šli v smrt ali zmago. Danes, v sredo, tridesetega maja, noč pred zadnjim transportom še jaz omahujem nad izpolnitvijo te prisege. Vsi drugi so morda že z življenjem plačali svojo obljubo“

Naglo je vstal z zaboja in se sklonil, da bi stopil v šotor, pa ga je France prijel za rokav in ga zadržal.

„Počakaj!... Nocoj je poslednja noč!... Se nikamor ne mudi... Poslušaj in potem se odloči!... Obljuba te gotovo ne veže več, odkar veš, da so vsi dosedanja transporti šli v roke partizanom. Ni treba dvomiti o usodi vseh teh devetih tisočev vrnjenih. Vsi bodo pobiti, če že niso. Veš, da človek ni sam gospodar nad svojim življenjem!“

Vidmarček se mu je izmaknil iz prijema, se prijel z obema rokama za sence in zastokal:

„Kaj misliš, da bi mogel mirno živeti nekje v svetu in se ne zgroziti ob misli, da sem bil edini izdajalec?“

„Torej se zjutraj najdeva na transportu?“

Nepremično je obstal pred Francetom in ga skozi temo gledal v oči. France je z levico prebiral v žepu jagode rožnega venca, z desnico pa kazal po nebu:

„Vidiš, tam je ozvezdje Velikega voza s Severnico. Kako zelo se je že nagnila nad obzorje. Kmalu bo jutro.“

In res se je nad nevidnimi vrhunci gora že razlival bledikast odsev še daljne zarje. Na temnem nebu se je iznad drevja v ostrejših obrisih risal zvonik samostanske cerkve.

„Da, Jože Vidmarček. Za ideale je vredno umreti, čeprav se trenutno zdijo izgubljeni. Življenje je na lestvici vrednot niže kot svoboda.“

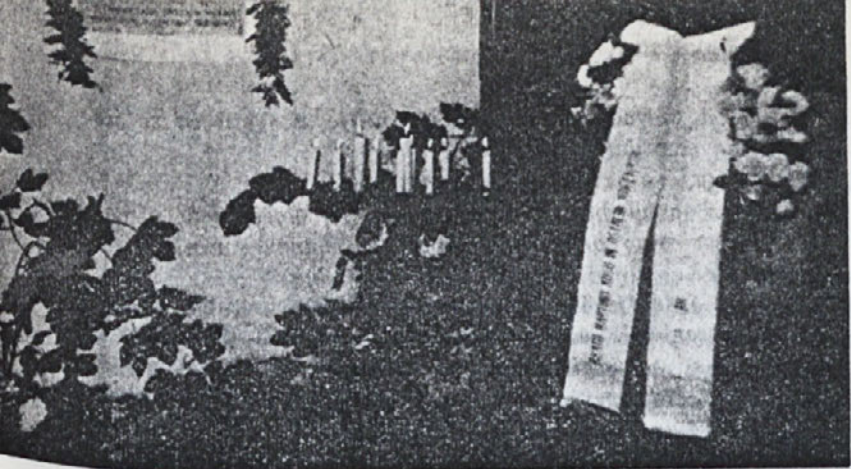
Vidmarček ga je prijel za roko in zagoltal:

„Na svidenje na transportu!“

Potem je odmaknil plahto in utonil v temino šotora.

Izvidnica 11. čete

Spominska plošča v vetrinjski cerkvi vzdana ob desetletnici naše tragedije

MRTVI ČUVARJI

Čez skalne stene se cvet je prepleta
in hoste, kjer spite, zasiplje pomlad.
Skrivnostno izginjajo v večnosti leta.

Izdana poslednja slovenska je četa,
le bele kosti so zid barikad.
Prostost je med zanke rdeče ujeta.

Glasniki svobode
kot sužnji prodani v krvavi potop!
Strta telesa so zadnji okop.
Teptana pravica gre v bojne pohode.

Vojaki bataljonov slovenske Slave!
Vase sprejela so brezen Vas žrela.
A Vaša bela čela,
ki so udarila v ostrino skal,
ko je prsi presekala rafal,
so grbi za naše zastave.

Bdite nad zemljo domovine,
sinovi zmage in bolečine.

Igor

SAS!

F. GR., USA

SVGBODA ALI SMRT! To je bilo geslo 17. idealistov, ki so maja meseca leta 1942 zapustili belo Ljubljano in odšli v naše gozdove. Okupator je neusmiljeno zatiral ves rod in, da je bilo trpljenje še večje, se mu je pridružil še izvrženec naroda — rdeči komunist in zasadil svoj s krvjo oškropljeni nož globoko v telo naroda. V tistih trenutkih, ko se je že zdelo, da prvaki naroda izgubljajo vodilno nit in da so klonili, so prvi borci skočili na branik domovine, skočili na okope. Toplo majsko sonce je obujalo mrtvo naravo, drevje po gozdovih je začelo zeleneti in pomlad je bila tudi v srcih mladih borcev. Njih sklep je jasen in trden! V boj za pravice našega rodu, v boj, ki naj bi naši zatirani zemlji vrnil ono dostojanstvo, ki so ji ga tujci in domači izvrženci — agentje internacionalnega bolševizma — odvzemali.

Prvi borci so stopili na plan v upanje zatiranemu narodu in svetu v dokaz, da naš rod hoče živeti in, da se nikdar ne bo pustil zatreti. Kocka je bila vržena in rojstni dan bojnega nastopa se je zapisal v zgodovino.

Samo par dni od dneva nastopa je vzeio, da je bojna enota že doživela svoj prvi ognjeni krst, kateremu so sledile tolike borbe, vsak dan ostrejšje, naporu vsak dan večji. Vse to ni preplašilo borcev; mladi idealisti niso klonili, niso omahovali ali omagali. Kadar so prišle nadnje težke ure in najhujši naporu, so v svojih srcih tiho obnovili svojo prisego, ponovili svoje bojno geslo „SAS“ in z odločno voljo šli novim težavam nasproti.

Prvi borci so padli skoro vsi do zadnjega, da, skoro prav vsi. Zvesti svoji domovini in idealom, za katere so šli v boj, so do zadnjega izvršili vestno zaupano jim nalogo.

Iz te male grupe, je kakor iz rodovitnega semena vzkalila mogočna protikomunistična vojska, ki je zasledovala komuniste po vseh naših gozdovih in jih končno vojaško strla popolnoma. Komunisti so bili v stalnem begu, kajti naši borci so vedeli, zakaj se bore in so se tudi boriti znali. Končno pa, ko se je zdelo, da je zarja svobode že na obzorju, je prišlo novo in največje razočaranje, kateremu je sledilo zločinsko pobijanje izdanih in razočaranih borcev. Prevarani doma, ogoljufani in razočarani v svetu,

so tisoči idealnih borcev romali v klavnice rdečih barbarov. Borci so padli, bili so pobiti in do zadnjega sledili geslu prvih borcev... SVOBODA ALI SMRT!

Ne prezrimo teh važnih mejnikov v zgodovini naše borbe. 17-18. maj 1942 rojstvo našega bojnega nastopa, 27—31. maja 1945 pa sramotna predaja in izdaja po onih, v katere je naš narod toliko upal in katere je tako željno pričakoval. Ne prezrimo niti njih junaštva niti njihovega trpljenja in strašne smrti.

Preživeli borci in vsi Slovenci v svobodnem svetu, spomnimo se vsako leto onih, ki so nekoč bili naš vzor, naše upanje in naš ponos. Sjihovo trpljenje je končano, njih trupla so strohnela; toda njihova ideja živi in mora živeti, za kar smo odgovorni mi v svetu! Bodimo ponosni, da smo imeli junake takega stila, ki se lahko merijo s katerimi koli v širnem svetu! Ne zaprimo svojih src njihovemu spominu, storimo vse, da bo njih idealizem in žrtev močan svetilnik, ki bo kazal pot in pričal o velikih borcih in junaštvu malega slovenskega naroda!

Prosnja^v

I. KOROŠEC, Argentina

O Stvarnik vesoljstva — TI VEČNA LEPOTA, ki si ustvaril ta raj pod Triglavom in nam ga podaril — ljudstvu s Tvojim imenom — ohrani nam ga!

Vrni mu zopet njegove pravice — TI VEČNA PRAVICA. Ti ki si mu valpte razgnal, ga osvobodil grabežljivih mejašev. Ti, ki si mu nudil zavetja in moči mu dajal, ko se je branil napadov polmesca, — reši ga zvezde krvave, srpa, kladiva — O VEČNA DOBROTA!

Daj, da bo narod razklenil vkovane pesti, da prost bo zapel pesem svobode, pesem, ki bo vzkalila iz naših grobišč, spočeta na ustnah žrtev poklanih, pesem o slavi, o naših junakih — bratih prodanih!

KOMUNIZEM

1. UVOD

Kljub temu, da smo doma že v letih pred komunistično revolucijo o komunizmu veliko brali, o njegovi taktiki, metodi, naravi in ciljih;

kljub temu, da smo že pred nastopom revolucije v Sloveniji, brali o grozodejstvih komunizma, tam kjer je poskušal priti na oblast in tam, kjer je na oblast že prišel;

kljub temu, da smo mi sami preživljali štiri leta komunistične revolucije;

kljub temu, da je veliko število Slovencev bilo v tej revoluciji pobitih;

kljub temu, da je veliko število borcev proti komunizmu dalo svoje življenje za vero in domovino;

kljub temu, da smo doživeli vetrinjsko tragedijo;

kljub temu, da mi vsak dan lahko vidimo, kako se po neumnosti raznih oblastnikov komunizem še vedno hitro širi, smo na nevarnost komunizma že pozabili.

Zavedoti se moramo:

da je komunizem še prav tak, kakršen je bil;

da komunizem še vedno obstoja;

da je komunizem še vedno nevaren svobodi človeštva;

da je cilj komunizma še vedno svetovna revolucija;

da je naša dolžnost, da se še vedno borimo proti komunizmu, četudi je način borbe drugačen, kot je bil med revolucijo.

Kadar govorimo o komunizmu, moramo imeti pred seboj vedno cilj komunizma, njegovo taktiko in njegovo metodo. Posebno važno je vedeti izvor komunizma. Posebno važna je tudi zgodovina komunizma, ker se iz nje lahko razvidi, kakšne so posledice zmotnih teorij, ki so jih oznanjali Marx, Lenin, Stalin in drugi.

Nujno je potrebno, da si zopet na kratko in jasno pokličemo v spomin vse tisto, kar nam je potrebno vedeti o komunizmu, kot največji nevarnosti današnje dobe. Vsled tega bomo prinašali v nadaljevanjih več razmišljanj o tem našem največjem sovražniku.

Ne bi bilo prav, če bi to branje zavračali v misli, da komunistične nevarnosti ni več, ali pa v mnenju, da smo mi svoj boj s komunizmom že dobojevali. Zavedajmo se, da smo se borili proti komunizmu zato, da domovino obvarujemo pred komunizmom. Žal naša borba ni bila venčana z zmago. V domovini vlada komunizem. Domovina ima zvezane roke in si ne more pomagati. Veliko sedaj storiti

ne moremo, a moramo stati na straži. Naša dolžnost je še vedno -- osvoboditi domovino!

2. IZVOR KOMUNIZMA

a) Dve fronti

V Celju se je na praznik apostolov Petra in Pavla, 29. junija 1937, zbrala na mogočnem mladinskem taboru slovenska katoliška mladina. Zborovanja se je udeležil tudi sivolasi nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Bil je najodličnejši gost in slavnostni govornik na tem zborovanju. V svojem govoru je več deset tisoč glavi množici izročil svojo oporoko, kajti dva dni kasneje, dne 1. julija 1937, je nadškof Jeglič umrl.

Takole je govoril:

„V velikih časih živimo. Naš čas je velik, ker dela veliko hudo bijo; ker dela mučence in daje velike može. Morda bomo imeli še hujše čase. Morda bo hudobija še rasla... Tudi pri nas na Slovenskem je že pričela s svojim grozotnim delom. Upam, da nas ta hudobija ne bo niti zapeljala, niti splašila, ampak da se boste z vso krepostjo uprli njenemu prodiranju. Držimo krstno obljubo! Ostanimo zvesti katoliški Cerkvi, pa bomo odvrnili od slovenskega naroda bodoče strahote. Satan ima že svojo fronto! A tudi Kristus ima svojo fronto, in ta fronta ste vi moške in fantje. Tako bomo veliki dočakali velike čase!“

Morda je veliki nadškof v duhu že gledal dve ogromni fronti: fronto Kristusovo in fronto satanovo, ki se pripravljata na spopad, da si s poslednjim bojem priborita oblast nad slovenskim narodom. Ali bo vladal nad njim Kristus in njegov nauk, ali pa satan in njegovo suženjstvo. Na ta spopad je nadškof Jeglič opozoril slovensko katoliško mladino.

Kako kmalu so se uresničile besede nadškofa Jegliča. Samo nekaj let kasneje so prav isti slovenski fantje, ki so 29. junija 1937 ponosno korakali po celjskih ulicah, hodili svoj križev pot vsi ponižani, oklevetani, opljuvani, žejni in sestradani. Fronta satanova se je dvignila nad fronto Kristusovo.

3. SATAN NA DELU

Oglejmo si sedaj, kako je fronta Satanova v svoji hudobiji hotela onesrečiti božjo stvar-človeka, ker je vedela, da Bogu in njemu zvestim angelom ne more škodovati.

(Nadaljevanje sledi.)

Pred usmrčitvijo

Priobčujemo dobesedni prepis pisma, ki ga je pisal domobranski oficir Pregelj Franc v zaporu v Novem mestu, obsojen na smrt kjer je čakal usmrčitve, s prošnjo, da je pismo objavljeno svetu. Pisano je bilo na veliko soboto pred dvanaajstimi leti. Pismo je pisal gdč. Tinki Erpic, ki je bila obsojena na tri leta zapora, po prestani kazni je pobegnila v Italijo in je v decembru lanskega leta prispela v Avsralijo.

Draga Mala Antanta!

Zlati sončni žarki zgodnjega jutra velike sobote so objeli in poljubili prelito kri našega sotrpina-mučenika Tineta. Ob 6.15 je strel pretrgal njegovo nit življenje na tem hudobnem svetu. On še živi, ker mu je Vsemogočni naklonil to milost, da je odšel v večnost in vstal skupaj na dan vstajenja za nas Križanega. Bodite uverjene, da je stopil pred morilce junaško in je tudi junaško padel. Pri tem so naši morilci lahko ugotovili, da nimajo opraviti s kakšnimi strahopetci, temveč z junaki, kateri vedo, zakaj umirajo. Ponavljam ne bomo se umreti, ker vemo, zakaj bomo umrli. Za naše ideje — je in bo prijetno umreti. Še o Tinetu. On je poznal našega sovražnika v vso globino in ni nič drugega pričakoval kot to, kar je prišlo v soboto zjutraj. Njegova smrt nas ni popolnoma nič vznemirila ali presenetila, ker itak vsi s tem računamo. Najbolj žalostno za nas je bilo to, da je isto jutro prišla s hrano njegova žena k vratarju in tamkaj zvedela resnico. Njen obupni jok nam je presunil naša precej trda srca. Torej zunanji svet ne rabi obvestila o tem zločinu. Sporočite pa zunanjemu svetu, da je padel junaško kot junak — Kristusov vojak. Vrstni red je sedaj na meni. Čakam še rešenje iz Beograda, kakor hitro bo prišlo, bo sledila druga justifikacija na našem sprehajališču. Kdaj bo to prišlo, Vam bom sporočil.

Ako imate možnosti, navežite stike tako, da bi dobil ilegalno pošto Malenšek. Isto želita mali Rataj in Pelko. Važno za vas, ki boste še ostale. Skušajte, a ne direktno, zvedeti točen naslov čevljarja, ki je v delavnici. On je bil prvotno v nemški vojski, a kasneje v VDV (partizanih). Prisostvoval je pri moriji in odvažanju več tisoč domobrancev iz Teharjev. On je vse to videl in mu je znan tudi kraj, kjer so jih pokopali. Sedaj je sojen na tri leta. Ko bo katera od trojke prišla na svobodo, mora izposlovati, da ga primerni ljudje poiščejo in stvar obelodanijo.

Kadar nas bosta zapustila naša kiblarja (dva Italijana, ki sta posredovala pošto), skušajte ve ugotoviti zanesljivost novih, in navežite stike z njimi. Jaz najbrže ne bom takrat imel prilike sodelovati, ker bom na novi razpravi — pred Večnim sodnikom. V kolikor me katera izmed Vas pozna, ne vem, ker nisem bil znana osebnost, a na kratko povedano vem, zakaj sem se boril in tudi vem zakaj bom umrl. Kot sva s Tineto ves čas v zaporu skupaj delila vse dobro in hudo, skupaj sva tudi spala, tako bova kmalu tudi skupaj ležala v Ločni (mišljeno novomeško pokopališče). Upam, da tudi takrat, ko bodo morilci izvršili svoje delo, mu ne bom delal sramote. Bogu vdani čakamo na zadnjo postajo Križevega pota. Kakor je molitev vedno potrebna, tako je nam v sedanjih trenutkih še veliko bolj. Zato se tudi vam priporočamo in vam bomo zato hvaležni. Pri nas ne vlada nikako malodušje, včasih se v sobi držimo malo bolj resno, a to le radi „tovarišev“. Ako boste v bodoče hotele rabiti imena ali priimke, jih rabite takole: Jaz sem štev. 1, Rataj 2, Pelko 3, Hugo 4, Malenšek 5. Prvi trije smo vsi Francetje, zato je najboljši, da smo kar po številkah razdeljeni. Za vas velja kot do sedaj, za vse tri pa „Mala Antanta“. Rezka si je že določila „Gali Kukrle“. Ako imate kaj novic od zunaj, nam jih sporočite, vam bomo hvaležni.

Bodite nam vse srčno pozdravljene in Bog živi „Malo Antanto“.

VELIKA SOBOTA

*Zlato sonce posijalo, ura šest je odbila,
morilčeva roka luč življenja je ugasnila.
Telo junaka se je zrušilo, izkrvavelo,
rosna zemlja junaško-mučeniško kri je pila,
katera novih nam junakov bo rodila.
Črna zemlja v svoj objem ga je sprejela,
a on ni umrl, naš Tine je vstal,
stopil je pred večnega Sodnika,
ponesel tja mnogo je prošenj in tožba
trpečega slovenskega naroda.*

Nismo pesniško navdahnjeni, to je izraz naših misli.

Za včeraj poslame globoke misli najlepša hvala.

(To pismo nam je poslal g. Franc E. bivši poveljnik gorenjskih domobrancev.)

Vsi za enega, eden za vse

Večkrat smo poudarjali med seboj gornje geslo in ga tolikokrat tudi res držali. Spomnimo se nazaj v dobo borbe, v dobo težav in trpljenja. Mar ni neštetokrat borec žrtvoval svoje življenje zato, da reši soborce? Mar ni tolikokrat vsa enota šla v nevarnost, da reši svojega borca? Da, tako in po tem načelu smo se borili.

Vojna je končana! Preživeli borci smo v svobodnem svetu raztepeni po vseh vetrovih, toda v naših srcih še ni ugasnil tisti idealizem in tisto načelo, ki nas je vodilo v borbah. Lep primer tega je nedavno veliko in plemenito dejanje. Med našimi invalidi je nekaj takih, ki so stalno nesposobni in nezmožni za vsako delo. Odvisni so popolnoma ali od dobrodelnih ustanov ali posameznikov. Med njimi je bivši borec, ki je po letih komunističnih ječ uspel priti v svobodni svet, kjer sedaj leži v bolniški postelji. Njegovo življenje je na nitki, jetika neusmiljeno in neprenehoma gloda njegove življenjske moči. Zdravniške komisije so ugotovile, da je samo ena možnost rešiti gotove smrti tega trpina, in ta rešitev je — operacija. Potrebna je za to velika vsota denarja, toliko, da smo bili v strahu, če bo mogoče hipno zbrati. V trdni volji in prepričanju, da je treba soborcu pomagati takoj, je šel apel na vse edinice s prošnjo za pomoč. Odziv je bil odličen in hiter. Poverjenišstvo za zbirko je prevzela enota SPB v Clevelandu in že po dveh tednih zbiranja je bila potrebna vsota dosežena. Priprave za operacijo borca so že v teku in upajmo, da bo z božjo pomočjo tudi popolnoma uspela.

Dragi soborci! Ni moč izraziti z besedami te velike genijalne geste. Sovražnemu svetu smo ponovno dokazali, da bivši borci še obstojamo, da so ideje, za katere so padali naši junaki globoko zasidrane v naših srcih in da je vez med nami tako močna, da je nihče razdružiti ne more. Ne samo to, da smo z gornjim dejanjem nespodbitno dokazali, da se zavedamo važnosti tesnega in nesebičnega prijateljstva med nami, dokazali smo tudi, da smo vedno pripravljeni drug drugemu v nesreči pomagati, pa naj bo to posameznik, skupina ali narod. Dokazali smo, da ne bomo mirovali, da naš boj še ni končan, dokler ne bo naši zaslužjeni domovini zopet zasijalo sonce svobode. Tudi preganjani in trpeči v domovini bodo vedeli, da niso pozabljeni, nego da je v svobodnem svetu še mnogo idealistov, ki mislijo in čutijo z njimi in ki so pripravljeni z njimi na žrtve za svobodo domovine. Ta zavest jim bo lajšala njih trpljenje in upanje v prihodnost bo zopet raslo v srcih trpinov.

Zahvaljujemo se vsem, soborcem in prijateljem, ki so pripomogli, da je ta akcija imela tak uspeh, posebna zahvala gre enoti v Clevelandu, ki je praktično sama dosegla potrebni cilj. Zahvala vsem, ki so pripomogli s svojimi članki, da so naši ljudje zvedeli za nabirko, zahvala dalje še soborcu iz Kanade, očetu številne družine, ki nima ničesar, pa je za ta slučaj sam doraval 50 dolarjev. Naj Bog povrne vsem! Prepričani smo, da bo v naših srcih ostala zavest, da smo v odločilnem trenutku tako hitro reagirali, da se reši življenje enega soborca.

Osrednji odbor Zveze

Edvard Kardelj, minister - morilec

22. junija 1941 se je začela vojna med Sovjetsko zvezo in med Nemčijo. V začetku je Sovjetom slaba predla. Kominternu je tedaj dala zapoved, da morajo komunistične stranke po vsej zasedeni Evropi začeti z uporom proti Nemcem. Treba je bilo za vsako ceno rešiti komunistično Rusijo, tudi če se posamezni narodi po Evropi pri tem uničijo.

Slovinci smo tedaj za svoje politično delo doma dobivali navodila od svojih zakonitih zastopnikov v tujini. Odondot so prihajala svarila, naj ne začnemo z nepremišljenim uporom tedaj, ko nam še nihče ni mogel pomagati in ko konca vojne ni bilo še nikjer videti. Če hočemo sebi dobro, naj bomo pri miru kakor drugi zasedeni narodi — Čehi, Danci, Belgijci itd. Znamenje za vstajo bo o pravem času prišlo iz Amerike in od drugod.

A Kardelj je od Kominterne dobil drugačno zapoved: tudi v Sloveniji se mora začeti upor, odnosno komunistična revolucija pod krinko upora proti okupatorju, in to za vsako ceno! A s to rečjo je bilo težko. Če bi bila vstajo razglasila Komunistična partija Slovenije sama, bi je ne bil nihče poslušal. Prvič zaradi tega ne, ker ona in njeni voditelji niso v našem javnem življenju pomenili nič; drugič pa, ker komunistom, ki so še do včeraj bili Hitlerjevi zavezniki, ne bi nihče verjel, da se bore za kake narodne cilje proti tistemu, kateremu so do tedaj poljubljali škorenj.

Kardelj je vse to vedel. Zaradi tega si je izmislil zvijačo, ki

naj bi mu za cilje komunizma pomagala pridobiti vsaj nekaj lahko-
vernih Slovencev.

Osvobodilna fronta — Kardeljeva krinka za komunizem

Ta zvijača je bila Osvobodilna fronta. Slovencem ni niti na misel
hodilo, da bi se šli boriti za komunizem in revolucijo. Zaradi tega jih
je bilo treba z lažjo in pretvezami prepričati, da se bore za nekaj dru-
gega. Recimo za osvoboditev in rešitev izpod tujega jarma, katerega
so vsi Slovenci le težko držali na vratu. Organizacija, ki naj bi ta boj
vodila, bi morala biti na videz povsem narodna in sprejemljiva za
vsakega Slovenca, v resnici pa naj bi bila le drugo ime za Komuni-
stično partijo.

Kardelj je v ta namen zbral okoli sebe nekaj vodilnih slovenskih
komunistov, poleg njih pa skupino drugih, bolj ali manj znanih ljudi,
pripadnikov drugih političnih skupin. Po večini so to bili razni ne-
zadovoljneži, ki so po svojem mišljenju in po svojem srcu vsi bili
če že ne komunisti, pa komunizmu zelo blizu. Drugi spet so mislili,
da se bodo s pomočjo komunizma prikopali do politične veljave, ki bi
si je zaradi svoje nesposobnosti sicer po redni, demokratični poti
nikoli ne mogli pridobiti.

Ta skupina ljudi, ki niso v slovenski politiki predstavljali ni-
česar, se je julija 1941 proglasila za „Osvobodilno fronto slovenskega
naroda“. Osvobodilna fronta je bila ena največjih in najbolj krvavih
sleparij, ki si jih je Kardelj privoščil na račun ubogega slovenskega
naroda.

Kardelj je z Osvobodilno fronto hotel doseči naslednje cilje:

1. dobiti krinko, pod katero bodo komunisti v Sloveniji lahko
neopazno izvedli rdečo revolucijo in sicer še med okupacijo, ki jim bo
delo olajševala. Zavedal se je, da bodo okupatorji podpirali, ali pa vsaj
trpeli, vsako organizacijo in vsako gibanje, ki bo Slovence cepilo in
jih zavajalo v medsebojni boj, zaradi česar se ne bodo mogli združiti
v enoten odpor proti tujcu in njegovemu nasilju;

2. s tem zagotoviti Partiji monopol na odpor proti okupatorju:
to se pravi, monopol na geslo, pod katerim bi se Partija pod krinko
Osvobodilne fronte politično in vojaško organizirala. S tem je Kardelj
za vsako ceno hotel preprečiti, da bi se v Sloveniji ustanovila kaka
druga organizacija, ki bi se res borila proti okupatorju ter si tako
pridobila politično in vojaško legitimacijo, da ob koncu vojne pre-
vzame v domovini oblast in tam uvede drugačen politični red, kakor
pa so ga hoteli imeti komunisti;

3. proglasiti Osvobodilno fronto za edino zakonito oblast v Slo-
veniji, kateri mora biti pokorno vse;

4. vse tiste, ki se ne pridružijo Osvobodilni fronti, proglasiti za izdajalce ter jih potem kot „zakonita oblast“ pobiti — to je, pobiti vse nevarne nasprotnike komunizma;

5. s praznimi in vojaško nepomembnimi nastopi dražiti okupatorja, da bo začel divjati nad Slovenci, jih pobijati, jim požigati domove ter jih odganjati v koncentracijska taborišča. S tem bodo v Sloveniji nastale razmere, zaradi katerih bodo ljudje prisiljeni iti v gozd, med partizane, množit komunistične vrste ter sami sebi kopat grob. Kardelj se je namreč dobro zavedal, da s samo propagando, brez tuje pomoči, Slovencev do tega ne bo mogel pripraviti;

6. za vsako ceno in z vsemi sredstvi zagotoviti Partiji popolno vodstvo nad Osvobodilno fronto; zagotoviti ji vodstvo v partizanskih oddelkih; zanetiti državljansko vojno pod pretvezo boja proti „izdajalcem“; pobiti tako čim več nekomunističnih Slovencev, ostale pa zastrašiti in tako pripraviti vse potrebno, da bo Partija ob koncu vojne prevzela v Sloveniji vso oblast ter našo deželo spravila pod jarem sovjetskega imperializma;

7. prepričati z lažno propagando tujino, da se edino Osvobodilna fronta v Sloveniji bori proti okupatorju ter si zagotoviti moralno, denarno in vojaško pomoč Amerike in Anglije, ki bosta tako sami pomagali postaviti na noge nevarnega bodočega sovražnika v Srednji Evropi in oborožiti najbolj izpostavljeno prednjo stražo sovjetskega imperializma.

„Boj proti okupatorju“

Kardelj je bil tedaj edini človek v Sloveniji, ki je imel v rokah tajno, upeljano, dobro razpredeno in izurjeno organizacijo za podtalno politično delo — partijsko mrežo, ki se je na tako delo pripravljala že leta in leta. Ta je začela z organiziranjem Osvobodilne fronte, z zbiranjem orožja in denarja ter s propagando.

V jeseni 1941 je Kardelj napovedal „boj proti okupatorju“. Napovedal ga je tako, da je v Ljubljani in na deželi velel pobijati — Slovence. Začeli so se atentati in umori, ne Lahov ali Nemcev, marveč takih Slovencev, ki so že sami, brez Partije, organizirali boj proti okupatorju na narodni, nekomunistični podlagi, in pa umori tistih, ki so ljudstvo odvrčali od komunistične Osvobodilne fronte in bi bili sposobni organizirati odpor proti njej, če ne prej, pa vsaj ob koncu vojne. S tem bi preprečili, da bi v Sloveniji zavladal komunizem.

Prve žrtve Kardeljeve Osvobodilne fronte torej niso bili Nemci ali Italijani ali Madžari in njihovi pravi hlapci, marveč pošteni Slovenci. Najprej so komunisti začeli z atentati na bivše višje častnike (n. pr. general Rupnik), potem na znane nacionaliste (n. pr. inž.

Emer), nato na politike (A. Praprotnik), nazadnje na vse, ki so si upali z besedo ali dejanjem upreti komunističnemu nasilju. Med temi so bili zlasti katoliški duhovniki, kakor n. pr. dr. L. Ehrlich, člani katoliških organizacij in vidnejši ljudje iz nekomunističnih političnih skupin, bočisi liberalnih, klerikalnih ali socialističnih. Kardelj je vse te ljudi proglasil za izdajalce in to brez dokazov. Po ogromni večini so to bili sami ljudje, katerih nacionalna preteklost je bila neskončno bolj čista od njegove. Kogar Kardelj ni mogel spraviti s sveta po svojih biričih, ga je po svojih zaupnikih, ki so sedeli po vseh laških komandah, spravil v roke Italijanom. Zadosti je bilo, da so komunistični ovaduhi človeka označili kot nacionalista, kot prijatelja Amerike in Anglije, ali kot — komunista, pa je romal v koncentracijsko taborišče ali pa pred okupatorske puške — kot talec.

Kakšen je v resnici bil ta Kardeljev „boj proti okupatorju“, najbolj zgovorno priča naslednji dogodek:

Maja meseca 1942, potem ko je Osvobodilna fronta dala v Ljubljani in na deželi pobiti že na stotine zavednih Slovencev in ni bil varen življenje nihče, kdor je bil znan kot nekomunist, so se fašistovski generali in ministri mirno in nemoteno sprehajali po ljubljanskih ulicah. Nikomur se ni skrivil niti las na glavi. Osvobodilna fronta se je na moč varovala, da bi s kakim nepremišljenim dejanjem ne spravila Lahov, svojih najboljših zaveznikov, v slabo voljo. Tedaj se je prvič in poslednjič zgodilo, da je mlad, nepremišljen komunistični atentator na lastno pest vrgel bombo v restavracijo pri „Levu“ v Ljubljani. Tam so tedaj jedli fašistični uradniki. Pri atentatu je bila ubita fašistka Gabriela Rea. Lahi so za to postrelili dvajset nedolžnih, po večini nekomunističnih Slovencev kot talce. To je bil edini atentat, ki ga je neki član Osvobodilne fronte naredil brez Kardeljeve vednosti in odobritve in povrh vsega proti okupatorjevim ljudem.

Vse umore in atentate je tedaj naročal in določal Edvard Kardelj. Ko je ta človek, tedanji poglavar VOS-a, poznejše OZN-e, zvedel, da je v Ljubljani bila po nesreči ubita neka fašistka — kaj je naredil? Ali je atentatorja za to pogumno dejanje, za ta prvi in edini nastop Osvobodilne fronte proti okupatorju v Ljubljani, pohvalil? Kaj še! Zdivjal je, ko da so ubili kakega vodilnega komunista. Svoji namestnici v Ljubljani „Marjeti“ (s pravim imenom Zdenki Arničevi, ženi drugega komunističnega prvaka Borisa Kidriča, ki je vodila rdečo morilsko tolpo v Ljubljani) je 8. junija 1942 pisal takole:

„Zadeva pri „Levu“ je politično ponesrečena... Treba je vedeti, koga boš likvidiral... Treba je računati z malomeščansko mentaliteto in z — Italijani, ki so tu posebno občutljivi... Dali smo z likvidacijo neke brezpomembne babe fašistom v roke orožje za hujskanje proti nam. In sploh, tak način individualnega terorja, kot je tu, ni v našem

običajju. Po "Levovski" akciji nimam zaupanja, da se tudi tu ne bo zgodila slična svinjarija..."

Atentat na fašistko, ki je potujčevala slovenske otroke, je bil Kardelju in Osvobodilni fronti svinjarija; umori tisočev Slovencev pa so bili — narodno osvobodilna vojna! Na sodbo slovenskega naroda se Kardelj ni oziral, pač pa se je bal, kaj bodo rekli in mislili Italijani, proti katerim se je baje boril!

Zaradi tega dogodka se Kardelj kar ni mogel potolažiti in je Marjeti nekaj dni kasneje pisal še enkrat:

„Glede akcije pri "Levu" se je točno to zgodilo, kar sem občutil, ko sem slisal prve vesti in se mti tudi pisal. Akcija je za nas v vsakem oziru hudičevo ponesrečena in bo imela še težke posledice. Kako ste se mogli odločiti za kaj takega, ne da bi se bili prej posvetovali z menoj? Jaz sem vam vse izrecno sporočil, na koga vrzite težišče (na Slovence, seveda, op. pisca) v pismih tebi in ustmeno v razgovoru z Marjanom. Je velika razlika med akcijo in akcijo. Mi ne moremo pozdravljati takih sredstev..."

Z drugimi besedami, Osvobodilna fronta ne more pozdravljati atentatov proti okupatorju namen njenih akcij je uničevanje Slovencev.

Ne samo, da je poglavar Osvobodilne fronte — ki se je baje borila proti okupatorju — ta atentat ostro obsodil. Zgodilo se je celo nekaj drugega. Rasistovska policija v Ljubljani ni prej nikdar „mogla“ zaslediti in prijeti nobenega komunističnega morilca, pa naj je bil ubit še tako nedolžen in še tako pomemben Slovenec in dasi je dobro vedela, kje je treba ubijalce iskati. Atentatorja na fašistko Reo pa je ista policija imela v rokah že po nekaj dneh; seveda potem, ko so bili talci že postreljeni. Kardelj, ki dosti ve, bi morda vedel pojasniti celo, kako se je zgodil ta — čudež!

Kaj hočete še več dokazov o tem, kakšen je bil v resnici boj Kardelja in njegove osvobodilne fronte proti okupatorju!

DOMOBRANSKE PLOŠČE

Le še nekaj albumov z domobranskimi ploščami je na razpolago po ugodni ceniv dušnopastirski pisarni na Ramón Falconu 3158, Buenos Aires.

Kdor še nima tega nenadomestljivega spominskega albuma, naj pohiti z naročilom predno poide pošiljka.

V POJASNILO!

Ker sta meseca maj in junij tako tesno povezana z velikimi dogodki naše pretekle dobe, zato smo se odločili za dvojno številko v skupnem ovitku, ki je slavnostno posvečena našim nepozabnim junakom.

Uredništvo

TEŽKA POT SLOVENSKEGA DOMOBRANCA

Vsak domobranec, vsak naš slovenski protikomunistični borec je doživel svoje trpljenje, svoje razočaranje, pa tudi svoje vesele ure. Vsak je doživel svoj roman, četudi ga ni nikoli napisal in ga tudi nikoli ne bo.

„Vestnik“ bi rad zbral čimveč zgodb naših domobrancev, da bi jih otel pozabi. A žal je le malo takih, ki bi danes po več kot desetih letih še hoteli in mogli zbrati svoje misli, jih napisati in izročiti v objavo v našem listu.

Pred kratkim smo prejeli zgodbo, ki jo je doživel slovenski domobranec, ki je bil poslan v Dachau, od tam vrnjen v domovino, bil obsojen na smrt, bil pomiloščen in je pozneje odpotoval v Zahodno Evropo.

Od tam se je oglasil in opisal svojo težko pot, ki jo je moral kot slovenski domobranec prehoditi. Poslušajmo, kaj pripoveduje:

Sem doma iz Ljubljane. bivši aktivni član Slovenske legije, vse od njene ustanovitve. Po nalogu Slovenske legije sem poleti 1942 vstopil v MVAC, ter bil med prvimi aktivnimi borci proti komunizmu. Po razsulu Italije sem prestopil v Slovensko domobranstvo. Tu sem imel v začetku razne organizacijske naloge, oktobra 1943 pa sem bil kot vodni oficir dodeljen 4. četi 1. šolskega bataljona pod poveljstvom stotnika Cerkvenik Bineta, ki je bil že preje moj komandant v takozvanem Triglavskem bataljonu. Dne 7. 12. 1943 pa me je organizacijski štab odredil za poveljnika 11. oklopnega vlaka (2. vod žel. baterije) v Postojno oz. pozneje z bazo na Rakeku. Na tej dolžnosti sem bil do maja 1944, ko sem moral zaradi ranjene roke v bolnišnico. Ves čas svojega službovanja v MVAC oz. domobranstvu sem bil tesno povezan s pokojnim polkovnikom Peterlinom, kapetanom Ilovarjem ter preko pokojnega Finca Milana s Slovensko legijo. Vse moje legalno delo mi je bilo odrejeno po pokojnem podpolkovniku Peterlinu oz. stotniku Ilovarju, dočim mi je ilegalno delo odrejal Finc Milan. Večkrat je bila vsa ilegalna akcija za Bežigradom izključno na mojih ramah. Po komunistični ovadbi članov Slovenske legije Gestapu sem bil 3. 12. 1944 po Gestapu aretiran in pozneje skupaj s polk. Peterlinom, majorjem Križem, kap. Ilovarjem, Zagorškom ter Fincem, Lipovec Cenetom, Gradom Borisom itd. odpeljan v Dachau. Ne bom opisoval Dachaua, le pripomnil bi, da smo bili vsled pomanjkanja in tortur vsi popolnoma izčrpani, vsled česar je kap. Ilovar v Dachauu umrl.

Ob osvoboditvi Dachaua so nas naši komunisti (še pred prihodom

Amerikancev v taborišče) aretirali in poskrili pred osvoboditelji v bivše SS-bunkerje. Dne 9. junija 1945 pa jim je uspelo prevariti Amerikance in nas transportirati v domovino, kjer so nas vtaknili takoj v ljubljanske sodne zapore. Kako je bilo v komunističnih zaporih leta 1945, si lahko mislite oz. predstavljate, saj so bile razmere slabše kot v Dachau-u, dočim so v mučenju prekosili „mojstra Gestapa“.

Res da je pretepanje prenehalo leta 1947, toda telesno in duševno mučenje, to je: stradanje, osamosvojitve, bunkerji in neprestana zaničevanja so bila na dnevnem redu vseh deset let, kolikor sem jih prešel v „komunistični kehi“ in preskusil na svoji koži.

Dne 19. decembra 1945 sem prišel pred „ljudsko sodišče“ v takozvanem „božičnem procesu“, v katerem je bilo 34 obsojencev z dr. Jankom Koestlom kot nosilcem obtožnice. Proces vam je gotovo znan. Bil sem obsojen na smrt z ustrelitvijo zaradi Slovenskega domobranstva in Slovenske legije. Od 17 na smrt obsojenih so 19. marca 1946 11 pomilostili na 20 let prisilnega dela oziroma strogega zapora. Šest so jih usmrtili. Obešeni so bili podpolkovnik Peterlin Ernest, major Križ Ladislav, kurat dr. Peter Križaj, Mehle Vinko in Rozman Jože. Ustreljen pa je bil šentjernejski župnik Franc Cerkovnik. Pomiloščeni smo prestajali kazen v Ljubljani, Mariboru, Igu, Škofji Loki itd. Jaz sem med prestajanjem kazni šestkrat zbolel po obojestranski „exudativni pleuritis“, ki se je razvil v obojestransko tuberkulozo. Vsled zarastlin in okvare srca sem postal 90% invalid in za vsako fizično delo nesposoben. Torax mi je popolnoma stisnilo tako, da imam vitalno kapaciteto pljuč samo še 1300 ccm. Poleg tega sem telesno popolnoma opešal, saj še sedaj, kljub svoji višini 189 cm tehtam samo 59—60 kg, torej 30 kg pod normalo. Komunisti so me spustili na svobodo 29. novembra 1955 popolnoma izčrpanega, skoro nagega, z eno besedo brez vsega. Vlagal sem prošnje za potni list v Zapadno Evropo, a so me vedno s šikanami odbili. Končno se mi je posrečilo preko organizacije UNO za človečanske pravice dobiti potni list. To veselo novico sem še lahko sporočil pokojnemu Milanu Fincu, ko sem ga zadnji dan pred odhodom v bolnišnico obiskal. Čez 7 dni je podlegel po operaciji na posledicah bolezni, ki si jo je nakopal v zaporih.

Zadnjega februarja 1957 sem odpotoval in 1. marca sem se znašel v zapadnem delu Evrope — v svobodnem svetu. Upal sem, da bom dobil tu kako službo in bom lahko tako sam skrbel zase. Ko sem iskal službo so me poslali k zdravniku na temeljiti zdravniški pregled. Zdravnik me je spoznal bolnega in me poslal v bolnišnico, kjer se nahajam še danes. Ker imam v tem sanatoriju oskrbo brezplačno, se nisem nikamor zatekal po pomoč, pa bi jo bil kljub temu nujno po-

treben, saj kljub sanatorijski oskrbi (hrana je zelo slaba) sem pravzaprav shujšal za 4 kg.

Težave imam pa tudi z obleko. Zaradi svoje dolge, suhe in izmaščene postave mi stara obleka ne pristoja, niti kupljena konfekcijsko ne prihaja v poštev, moral bi imeti edino obleko po meri, ki je pa najdražja.

Po sedmih mesecih zdravljenja se je izkazalo, da bo potrebna nujna operacija v levem pljučnem vršičku, kjer se je pojavila kaverna — luknja, katero je mogoče ozdraviti samo s kirurgiško intervencijo. Operacija bo zaradi oslabelosti srca in močnih porastlin težavna. Toda, kar je najvažnejše, je dejstvo, da nimam za operacijo potrebnih sredstev. Doma sem komaj ušel smrti, sedaj mi pa grozi tukaj, ako ne dobim potrebnih sredstev za operacijo.

NB. Bivši protikomunistični borci iz Združenih držav in Kanade so zbrali za operacijo potrebna sredstva. O uspehu operacije bomo poročali pozneje, ko bo izvršena.

Spomini

(Nadaljevanje)

V. DOLENJC, Argentina

Že preje sem si naredil načrt za pot, ki mi je bila kolikor toliko znana: Kokrško sedlo, čez Dolge njive v Kamniško sedlo nato po Logarski dolini do meje, katero sem nameraval prekoračiti severozapadno od Mežice. Seveda, računal sem na zapreke in s tem na nove smeri, ki bi me vodile do meje. Najnevarnejši kos poti se mi je zdel od Škofje Loke do pod Krvavca, to je prehod doline.

Čevlje sem si navezal zadaj na pas in jo mahnil kar bos po cesti čez Reteče, Jeprco. V Smledniku sem šel čez most, od tam pa jo ubral proti severu cilj so bile Cerklje. Do Smlednika je še kar šlo. Hodil sem po cesti; čeprav sem se večkrat umaknil avtomobilom, vendar sem pustil za seboj dobršen kos poti. V Smledniku pa sem se moral obuti, ker bos nisem več zdržal, sila so me boleli podplati. Potem je šlo slabše; po cesti nisem več upal, ker je škripal pesek pod nogami, drugih poti pa nisem poznal.

Udaril sem jo naravnost preko polja; smer mi je kazal Krvavec, čigar obrisi so bili dobro vidni v zvezdnati noči.

Po polnoči pa je nastopila megla in mi zakrila gore in hribe, po katerih sem se ravnal. Taval sem še kako uro okoli, pa sem spoznal,

da ne bom prišel do cilja, oziroma nevarnost, da zabredem v sovražne zanke. Ustavil sem se in sklenil, da počakam dneva, ko se bom spet lahko usmeril po gorah.

Kako žalostno je bilo spoznanje, da sem Gorenjc, pa nisem poznal Gorenjske, kaj šele ostalo Slovenijo.

„O, domovina, če nama Bog da dočakati svobodo, vzljubil te bom še bolj, ker te bom spoznal do zadnje naše vasi, do poslednjega griča in doline v tvojih mejah,“ sem slovesno obljubil.

Proti jutru se je megla zgostila in začelo je rostiti. Ker ni bilo izgleda, da se bo zjasnilo in bi se mogel orientirati, sem krenil počasi po mokrem gozdu in iskal, da bi prišel do roba, kjer bi se vsaj delno razgledal.

V premočenih čevljih so me pekle noge in za vrat mi je kapljalo z mokrega listja. Ustavljaj sem se ob deblih in poslušal. Nič sumljivega nisem čutil, le debele kaplje so pokale na gnijočem listju.

Mokre hlače so se čisto oprijele kolen in z obrazom sem razdiral pajčevine.

Po dolgem tavanju sem prišel do poti pod robom. Sklenil sem, da počakam, da morda kdo pride in ga vprašam, kje sem.

Kmalu pride mimo kmet s koso na rami. Okorajžil sem se in šel k njemu. Že po pozdravu sem spoznal, da mi ni nevaren. Dejal mi je, da sva blizu Šenčurja, kamor on namerava. Spremljal sem ga do vasi. Spotoma mi je naročil tudi pozdrave za Kristančeve na Koroškem; pred vasjo sva se poslovila.

Krenil sem zopet v gozd in sledil cesti proti Cerkljam. Vedno pogosteje sem srečaval ljudi, ki so delali v gozdu, ali nabirali gobe, pa se ni dalo, da bi se jim izognil. Nič kaj prijetna mi niso bila ta srečanja, posebno nekaterih trdih obrazov. Da bi imel orožje, bi bila pot sigurnejša in lažja. Spomnil sem se prijatelja, ki je bil pripravljen pomagati mi, da bi si izposodil brzostrelko pri rdečem oficirju.

Med Cerkljami in Češnjevkom sem šel na polje in se plazil med njivami ter čakal, da prekoračim cesto in polje do gozda pod Krvavcem. Večkrat sem se pognal iz žita in začel teči proti cesti, pa sem se moral umakniti nazaj, ko sem zagledal partizane s kolesi ali avtomobili. Ljudje, ki so delali po polju, so se ustavili in me gledali. Toplo mi je postajalo v tej zanki, uvidel sem, da je rešitev odvisna od trenutka. Kot divji sem se pognal čez cesto in bežal, bežal. Morda je bilo kake pol kilometra do pod hriba, pa se mi je zdela razdalja mnogo večja. Tik pod gozdom je bil širok jarek, katerega sem nameraval v teku preskočiti. Ko sem se pognal, se mi je zvrtilo v glavi in nasprotni breg se je odmaknil. Kakor kamen sem čofnil v sredo vode. Nekje s polja se je utrgal klic.

NASVETI DOMOBRANCA, KI JE PREŽIVEL DESET LET V KOMUNISTIČNIH ZAPORIH

Preživeli protikomunistični borci, ki smo ostali živi, smo se raztepli po vseh petih delih sveta v prepričanju, da je naša borba končana. Vživel smo se v nove razmere, našli vsak svojo novo domovino in nov dom. Naša borba proti komunizmu vedno bolj tone v pozabo. V kolikor še nanjo mislimo, so to samo daljni spomini, ki nimajo s sedanjostjo ničesar skupnega.

Iz komunističnega zavora pa je prišel domobranec, ki je bil obsojen zaradi domobranstva, bil nato pomiloščen in bil po komunističnih zavorih deset let.

Poslušajmo, kaj on sodi o naši sedanjí borbi proti komunizmu:

Treba se je boriti.

Da, boriti se je treba še naprej, toda sedaj ne več z orožjem v roki, temveč z orožjem, ki je močnejše od pušk in mitraljezov — to je oznanjevanjem resnice. Naši junaki, ki so dali svoja življenja za našo sveto stvar, so nam ob slovesu, tik pred smrtjo vedno znova naročali:

„Kdor ostane, naj pove svetu resnico; pozivajte naše rojake v tujini na medsebojno zvezo, vzajemnost, enotnost in kar je najvažnejše — ne pozabite naših žrtev!“

Komu ni sveto to izročilo naših dragih? Vsem nam je in bo ostalo sveto.

Zato moramo vedno in povsod izrabiti vsako priložnost in svetu dopovedovati, kaj je komunizem, odkrivati njegove metode in taktiko in kazati na posledice, ki slede iz nepravilnega ravnanja s komunizmom.

Svetu moramo povedati tudi resnico o domobranstvu in naši borbi proti komunizmu sploh. Treba je v svetu razbiti misel, da smo bili kolaboratorji z okupatorjem, ki je bil sovražnik zapadnim zaveznikom. Tudi v tem oziru se že svetlika. Svet spoznava, da je neumnost misliti, da bi se Slovenci objemali v „bratskem zagrljaju“ z Nemci in Italijani, ko je vendar jasno, da smo si stalni nasprotniki, ki segajo po naši slovenski zemlji.

Bodimo edini in složni!

V borbi smo bili složni, enotni v mislih in dejanjih, enako smo bili mi edini v zavorih kljub konsekvencam, enako so si edini in močno povezani tudi sedaj v domovini in si drug drugemu pomagajo. *Zakaj ne bi bili edini tudi Slovenci izven meja domovine. Zakaj ne bi poma-*

gali sorojaku in somišljeniku tudi v tujini? Bodimo tudi v tujini močni in složni, med seboj povezani z mislijo, pošto in medsebojno pomočjo.

S tem bomo pokazali komunistom in vsemu svetu, da smo še tu močni in edini in da je z nami še treba računati kot s silo, ki je oborožena s pacifističnim in humanističnim orožjem medsebojne vsestranske vzajemnosti. Pokažimo, da še nismo pozabili na borbo, na žrtve in klic naše lepe domovine, ki trpi pod rdečo knuto laži in zahrbtnosti.

Oklenimo se svoje organizacije!

Obnovimo vse prijateljske zveze med borci in somišljeniki. To ne bo težko, saj imamo Zvezo protikomunističnih borcev. Vsak bivši borec mora biti član svoje bojovniške organizacije. Pa ne samo zapisan, ampak tudi delaven. Ne otepajmo se dela v organizaciji, ampak si štejmo v čast, da nam organizacija zaupa razne naloge. Bodimo veseli, da nas smatrajo za sposobne, da moremo tudi mi nekaj storiti in pokazati. Ne stojmo ob strani. Zavedajmo se, da naša borba še ni končana. Borili smo se proti komunizmu, ki pa še ni premagan. Zlasti ne v naši rojstni domovini. Ne mislimo na kako oboroženo akcijo, mislimo pa na našo domovino.

„Vestnik“ naj nas povezuje!

Po „Vestniku“ bodimo povezani!

Kako smo bili včasih veseli ilustracije „Domobranec“ ali raznih razmnoženih listov, ki so jih izdajali borci sami. Spomnite se, kako težko smo čakali glasila novomeške bojne skupine in dopise znanega „Marelmoherja“. Prav tako nestrpni bodimo v pričakovanju „Vestnika“, kateremu odprimo vrata v vsako slovensko begunsko družino. „Vestnik“ naj nas druži in nam sporoča najnovejše domače aktualnosti. Svetu pa pokažimo z veliko naklado našo moč.

Poleti 1956 mi je prišel v Ljubljani v roke izvod „Vestnika“, ki je prišel v domovino, po ne vem kakšnem kanalu. Bil je že oguljen, saj je krožil iz roke v roko. Videti bi morali, s kako radostjo in ponosom smo ga brali. Žalostilo pa nas je, da izhaja v tako mali nakladi, kljub temu, da je toliko Slovencev po drugi svetovni vojni v inozemstvu. Bili smo razočarani nad mlačnostjo in brezbriznostjo naših ljudi tam daleč, zunaj domovine. Zaslutili smo, da se odtujujejo in jim ni mar svoj list.

Ko bi bilo možno imeti tak list doma, čeprav ilegalno, bi le ta prišel v vsako hišo. Vsi bi ga vzdrževali in razpečavali.

Zato delajmo na to, da pride „Vestnik“ v vsako našo slovensko družino.

Zaključek

Prepričan sem, da boste razumeli moj apel, ki je želja vseh onih, s katerimi sem bil skupaj v trpljenju, morda tik pred njih smrtjo, ki je pa tudi želja vseh naših soborcev in somišljenikov v domovini!

Čutim dolžnost do domovine in do padlih junakov, da spomnim naše ljudi na vse tisto, kar bi nam moralo biti sveto, a žal tone v pozabo.

Ne! Ne sme v pozabo! Ne bo zatonilo v pozabo, ker vem, da Slovenci ne bomo utonili, ampak se med seboj povezali. „Vestnik“ pa naj nas poveže v širšem smislu v eno družino. S tem bomo izpolnili izročilo naših pokojnih junakov in izpolnili tudi svojo domovinsko dolžnost.

STANE STRAH

Skrivaci

(Nadaljevanje in konec)

M. RADOŠ

(Objavljamo po čudnem naključju izgubljeni prispevek — konec „Skrivačev“ iz druge številke preteklega leta)

Tako sem pobegnil smrti, ki me je tiščala že za vrat, čeprav mi je sedaj sledila tik za petami. Kako pač! Onemogel na smrt sem se zvrnil v pšenico, ki je že poganjala klasje. Trenotno sem bil skrit pred preganjalci in se nekoliko odpočil, toda začela se mi je sedaj oglašati žeja bolj kot lakota; celo huje me je žgala kot same rane na z žico globoko razrezanih zapestjih. Da bi si jo vsaj nekoliko potolažil, sem začel žvečiti pšenično bilje in suhimi slinami goltati sok. Malo je zaleglo. Nato sem začel iskati vode. Kot preganjana zver sem se trudoma priplazil pozno v mrak do neke kočevske vasi, iz katere so se bili v jeseni leta 1941 izselili Kočevarji. Za razpadajočo bajto sem našel usihajoči vodnjak in zagledal na njegovem dnu vodo. Toda kako priti do nje? Lazil sem okrog hiše, staknil rjavečo „piksno“ in jo privezal na dolgo vejo. S to napravo sem zajel iz vodnjaka vode in se z njo okrepčal. Na kratek oddih sem se nato vsedel v gosto grmovje. A kaj? Ko je bila tako za silo odpravljena žeja, se je oglasila s tem hujšo silo lakota. Ali kako ugrotiti njo? Od slabosti pijan sem se s težavo po celonočni hoji navsezgodaj prigugal do neke ob gozdu samevajoče koče. „Ali bi, ali ne bi potrkal na vrata,“ sem razmišljal sam s seboj. Okorajžil sem se in nalahno potrkal na okno. Postarna ženica je vsa prestrašena le malo odprla vežna vrata. Ko sem ji jecljaje povedal, kdo sem, in jo poprosil za malo hrane, se je še bolj zmedla in

me začela „na vse viže“ zmerjati. Pokazal sem ji svoje od žice razrezane roke. To je bil zgovoren dokaz, da sem ji govoril resnico. Zasmilil sem se ji. Hitro mi je dala skodelico mleka, kos kruha in eno kuhano jajce, ki ga je imela pripravljenega zase — se razjokala in rekla: „Moj bog, moj bog, kam smo prišli!“

Prošla me je, naj hitro odidem, ker — gorje — če kdo opazi, da z menoj govorim in da mi je postregla. Da me je v začetku ozmerjala, se je opravičila, da zato, ker je mislila, da je prevara in da jo skusa komunist.

Zopet me je objel gozd v svoje okrilje. Z jutranjo roso sem si izmil ranjene ude, lizal roso za zejo in se v grmovju odpočil samo za nekaj trenutkov, samo za malo časa, ker me je gnalo naprej in naprej. Čez dan sem si odganjal lakoto z borovnicami, robidnicami in jagodami; proti večeru sem se namenil nadaljevati pot proti D. Med potjo sem prisel zdaj do te, zdaj do one hiše na samem, da sem zaprosil v najhujši sili za malo hrane. V največ primerih so mi ljudje hitro s čim postregli, kar so imeli pri roki, in me vedno zaprosili, naj zopet grem dalje. Ko sem se tako oglasil pri neki samotni hiši in prosil za malo vode in česa za pod zob, je možakar rohneč planil v izbo po pusko. Zavedajoč se nevarnosti sem hitro planil v goščavo. Možakar je streljal za mano, pa ni zadel. Od takrat se nisem več upal blizu nis. Z gozdnimi sadeži sem se preživiljal, dokler nisem prispel v okolici D. do vasi K., kjer sem imel več znancev in dobrih prijateljev, ki so mi nudili vso pomoč. Tu sva se dobila s prijateljem Francetom, ki je tudi srečno pobegnil iz rdeče pasti, in se mi pridružil. Ker so mu bila znana vsa pota, vse steze, vsak grm in ljudje, nama je bilo odema lažje skupaj sva se skrivala.

Med tem so se mi rane za silo zacelile. Nato sva si nameravala urezati pot preko meje v Italijo. Pridružili so se nam na priprošnjo Francetovih sorodnikov še trije skrivači, sami mladi fantje, ki niso bili navajeni naporov, pa tudi dnevne svetlobe ne. Na soncu so ji začele spleteči oči, ker so se prej doma skrivali pred komunisti v samih temnih krajih. Pred zadnjo nočjo, ko smo bili na tem, da prekoračimo mejo in je bilo največ nevarnosti in potrebno največ napora, so ti trije mladi fantje opešali. S Francetom sva jih morala pospremiti nazaj v določena skrivališča in pustiti tam ter sama nadaljevati pot preko meje.

Med tem časom je postala komunistična ofenziva proti skrivačem razsežnejša. S tem so se težave in naporji za prehod čez mejo povečali. Neko noč sva na stezi med grmovjem naletela na komunistično izvidnico. Seveda! Ta je naju ustavila in vprašala kdo sva. Ni nama preostalo drugega, kot da sva se spoprijela z njimi. Ali, ali, pripravljena na vse. France je planil na tistega, ki mu je pomolil

brzostrelko pod nos, jaz pa na drugega. Boj je bil končan v nekaj sekundah. V prvem trenutku so bili komunisti presenečeni, ker tega niso pričakovali, v drugem so priskočili tovarišema na pomoč. Midva sva izrabila prvega, v naslednjem sva pa kot zajca skočila za grmovjem pod stezo in v visoko koruzo, kakor je kateri mogel. Za nama se je vnelo silno streljanje, pri katerem sem bil jaz ranjen v obe nogi. — k sreči le lahko — čez meča. Za tem sva bila prisiljena vrniti se nazaj v skrivališče. Toda tu pa je nastal problem! V tej zmedi — v borbi — sem izgubil Franceta izpred oči. Ponoči, v mesečini, sem sicer videl iz koruze nekoga, ki je šel mimo. Imel je strojnico na rami, a ga nisem mogel razločiti, kdo bi bil. Mislil sem si, da je komunist, ker kdo drugi bi sicer hodil tam okrog kot komunist.

Tako sem taval okrog nekaj dni. Vsem s Francetom dogovorjenim znamenjem nisem verjel. Prej sva se bila namreč dogovorila, da si bova pustila gotova znamenja, če bi se kdaj zgrešila, da se bova po njih zopet našla in da bova na tajnih mestih pustila najpotrebnejšo pomoč, kar bova imela, kot zdravila za rane, obveze in drugo. Verjel pa nisem zato, ker sem mislil, da so Franceta komunisti ujeli in ga z mukami prisilili, da je povedal za znamenja in bi potem z enakimi znamenji ujeli še mene. Zato sem začel znamenja od daleč opazovati. Tako sem med tavanjem nekega dne opazil, da stoji pri nastavljenih znakih nek mož s strojnico. Zdaj sem bil trdno prepričan, da so bili znaki z mučenjem izdani. Šele po par dnevih sem komaj spoznal Franceta. Prisiljen sem bil, naj se zgodi kakor Bog hoče, zakaj rane so se mi poslabšale in me začele boleti, da sem se znamenjem bolj približal in pri njih našel Franceta. Tu se je nama razvezala medsebojna uganka. France je pri omenjenem spopadu s komunisti napadalcu izruval brzostrelko iz rok. In obratno je France mislil, da so mene komunisti prisilili, da sem jim izdal znamenja in se je začel mene izogibati, ko je mene videl, misleč, da sem komunist ker si ni mogel predstavljati, da bi se bil jaz pri spopadu s komunisti rešil.

Rane so me začele hudo boleti, da sem moral samo ležati. France je dobil zame injekcije proti zastrupljenju. Po njih se mi je obrnilo na bolje, a moral sem se držati stalnega skrivališča, da sem se usposobil za nadaljno pot.

„Tako nam je pripovedoval v skrivališču Jože,“ je poročal neki skrivavec, njegov najboljši prijatelj, ki je sedaj na svobodi v svobodnem svetu, in potem nadaljeval:

„Naše skrivališče se je nahajalo v hribu nad vasmi. Z ljudmi iz vasi smo imeli dogovorjene znake, s katerimi so nas obveščali: „Varno je!“ ali „Nevarno je!“ Mi smo opazovali s hriba v dolino znake in se vedno srečno ogibali nevarnosti. Jože se je s Francetovo

skrbjo usposobil za nadaljno pot. Nabralo se nas je še več skrivačev. Z Jožetom in Francetom smo nameravali odriniti skupno preko meje.

Dobri ljudje z vasi so nam obljubili, da nam bodo pripravili popotnjo in jo pustili na dogovorjenem mestu. Tja naj bi jo šli sami iskat. Dva skrivača poleg Franceta smo se dogovorili, da gremo po hrano. Jože pa je ostal v skrivališču, da se še nekoliko odpočije.

Bilo je megleno nedeljsko jutro, ko smo šli po hrano. Zaradi goste megle nismo znakov pravočasno opazili; opazili smo jih, ko je bilo že prepozno, da bi se vrnili in Jožeta opozorili na nevarnost. Pred seboj smo na stezi opazili komuniste. Skrili smo se v travo med grmovjem.

Komunisti so šli mimo nas v hrib proti našemu skrivališču. Verjetno jih je mogel Jože še pravočasno opaziti in pobegniti. Zaslišali smo vpitje: „Drži ga! Drži ga!“ ter nato streljanje daleč po gozdu. Tako smo zgubili sled za Jožetom. Pretaknili smo vso kolic, pa nobenih zanesljivih znakov za njim nismo mogli najti. Bali smo se kot prej Jože in France, da bi komunisti Jožeta ujeli. Iskali smo ga in poizvedovali za njim, pa vse zaman. Ko nismo mogli dobiti za njim nobenih sledi, smo se odločili, da prekoračimo mejo.

Po dolgem kolovratenju smo končno prišli srečno čez mejo. Za nami so prišli še drugi skrivači, ki so nam po postavi, obrazu, obleki in laseh opisali nekega skrivača, ki so ga našli mrtvega. Pri sebi je imel še nekaj hrane in neko pismo. Po opisu sklepamo, da je bil to Jože. Verjetno je bil ranjen, ko je bežal pred komunisti in izkrvavel. Ljudje so ga našli in največji tajnosti pokopali.“

Njegov prijatelj in soborec ter skrivač I. I.

SPOMENIK NAŠIM SOBORCEM V TORONTU

Dne 3. marca se je torontska skupina Zveze protikomunističnih borcev sestala na svoj redni sestanek. Spet je bilo nekaj novih obrazov. Poročilo zveznega tajnika je poteklo v navdušenju in prijateljstvu, kakršnega smo bili vajeni za časa borb.

Ne mislim podajati poročila s te-

ga setanka, rad bi pa, da bi vsi naši ljudje zvedeli za zamisel, ki se je porodila med nami in zdaj dobiva že precej jasno obliko. Za 15-letnico turjaške tragedije bi v naši slovenski cerkvi v Torontu radi vzdali spominsko ploščo vsem slovenskim protikomunističnim žrtvam.

Zamisel je tale:

Plošča bo iz črnega marmorja, v katerega bo vklesan bel križ in zlat napis. Besedilo še ni določeno. Pod napisom bo odprtina, v katero bomo vložili knjigo z imeni vseh, ki so bili umorjeni po komunistični roki. Radi bi, da bi za to ploščo darovali Slovenci iz vse Kanade, do vseh širrom sveta pa se obračamo s prošnjo, naj nam javijo svoje pomisleke glede te zamisli in po možnosti besedilo, ki bo vklesano v ploščo. Z združenimi močmi bomo gotovo postavili najlepši spomin našim izdanim soborcem, spomin, ki bo nas in naše otroke ob vhodu v cerkev, preden bomo začeli govoriti z Bogom, vedno spominjal na vzvišen ideal in krvavo žrtev naših bratov in sestra. Ne pozabimo: Oni so umrli, da mi — živimo...

To naj bo zunanji, viden znak naše hvaležnosti.

Duhovna hvaležnost, ki je tesno zvezana s tem zunanjim znakom, pa naj bi bile po naši zamisli ustanovne maše pri naši cerkvi, ki naj bi se brale ne vse vidnejše dneve slovenske tragedije. Koliko teh maš in kdaj bi se brale, je odvisno od skupne odločitve.

Nekdo je predlagal, naj se do leta 2044 vsako leto berejo tri ali štiri maše za vse pomorjene borce, obenem pa tudi za vse, ki smo zdaj še živi, pa bomo med tem umrli. Do

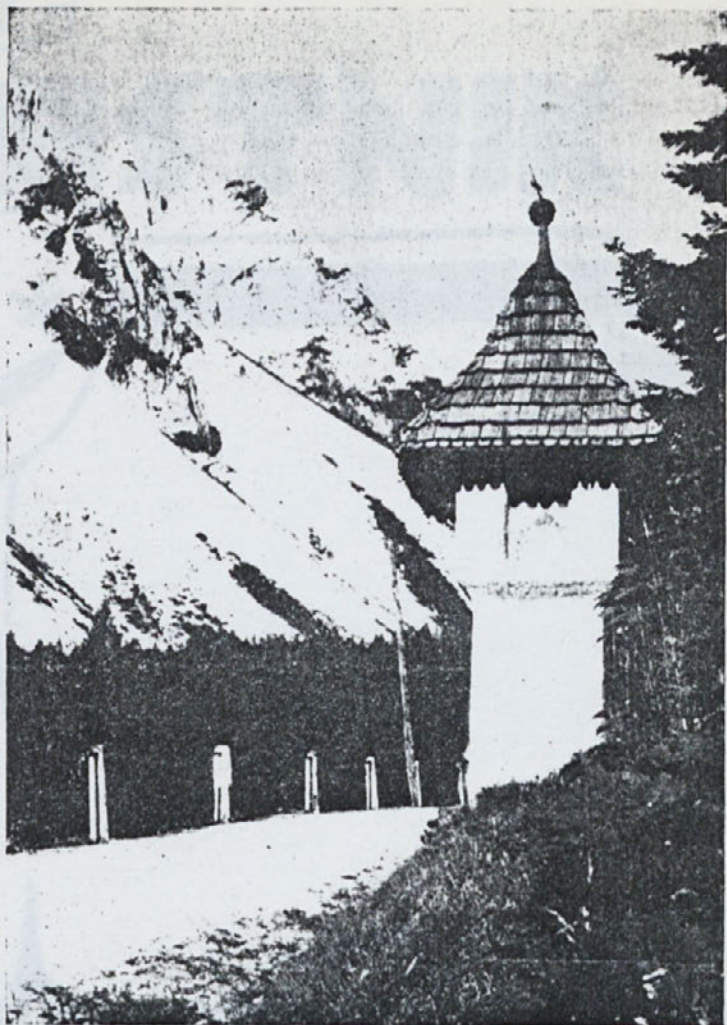
tedaj naj bi bil namen teh maš: po Mariji, Kraljici Slovencev, za vse žrtve rdeče tiranije. Leta 2045, za stoletnico naše narodne nesreče, pa naj se v juniju berejo gregorjanske maše v zahvalo Pomočnici kristjanov, ki je po krvi in žrtvah slovenskih mučencev čuvala in vodila naš rod. To je samo predlog. Naprošamo vse, naj nam povedo svoje zamisli glede tega.

Vse to pripravljamo z vednostjo in privoljenjem g. župnika, ki je ta naš namen toplo pozdravil. Da ga bomo čim hitreje in čim lažje izvedli, se s tem dopisom obračamo do vseh, ki hočejo kaj darovati za zgoraj navedeni namen, s prošnjo za prispevke za sklad ustanovnih sv. maš. Darove, kakor tudi tozadevne dopise, pošiljajte na predsednika Podzveze v Kanadi: Ciril Preželj, 468 Ossington Ave., Toronto, Canada.

PP.

Ker je bilo na zadnjem sestanku znova opaziti, da vseh bivših borcev ni mogoče obvestiti, ker jih ne dobimo doma ali pa zanje ne vemo, tem potem javljamo, da se bomo odslej shajali vsak prvi ponedeljek v mesecu na skupni sesanek, ki bo na galeriji slovenske dvorane ob 8 zvečer. Skupni pomenki bodo gotovo najbolj učinkovito vplivali na nas, da naše skupne borbe ne pozabimo, predvsem pa bodo pripomogli, da bo spomin na naše junake v nas ostal živ in časten.

Prispevajte v tiskovni sklad!

Sv. Ana nad Tržičem

List „Vestnik“ izhaja mesečno. Urejuje ga uredniški odbor Zveze slovenskih protikomunističnih borcev. — Letna naročnina znaša za: Argentino 45 pesov (posamezna številka 4 pese), USA in Kanado 2.5 dolarja. Za ostale dežele tej valuti primerno. — Za uredništvo in upravo: K. Škulj, calle San Martín 20, Gral San Martín FNGBM, in I. Korošec, calle 1, No. 510, Berazategui FNGR, prov. Buenos Aires, Argentina

Tiska Talleres Gráficos Salguero, Salguero 1506, Buenos Aires, Argentina

“VESTNIK”

L. Fontanella Corghese 34 / Int. 6
Roma (Italia)

